

АНОТАЦІЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Навчально-науковий Інститут лісового і садово-паркового господарства

Характеристика навчальної дисципліни:

Назва дисципліни:	Облік диких тварин
Кафедра:	Лісівництва
Галузь знань 20	Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Спеціалізація	Мисливське господарство
Освітній ступінь	бакалавр
Рік підготовки	3-й
Семестр	6-й
Лекції	28 год.
Практичні заняття	28 год.
Самостійна робота	94 год.
Вид контролю	іспит

Дисципліна «Облік диких тварин» є однією з визначальних для фахової підготовки бакалаврів мисливського господарства, оскільки її вивчення забезпечує студентів знаннями методів обліку чисельності фауни в тому числі тварин занесених до Червоної Книги України, алгоритмів екстраполяції та інтерполяції облікових даних, підходів до наукового аналізу первинної облікової інформації, основних закономірностей динаміки чисельності, вікової і статевий структури популяцій мисливських тварин і способів її прогнозування, а також одержання мисливської продукції згідно наукового прогнозу, який сприяє підвищенню чисельності та щільності об'єктів полювання та не суперечить принципам збереження біорізноманіття і сталого використання природних ресурсів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів належного рівня наукової і практичної підготовки для вирішення виробничих, проектних і дослідницьких робіт що базуються на матеріалах первинного обліку чисельності мисливських тварин, зокрема моделювання статевої і вікової структури та динаміки чисельності популяцій, розробленні проектів лімітів використання ресурсів мисливських тварин, ведення моніторингу і державного кадастру тваринного світу

Проектовані результати навчання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

– знати основні терміни і поняття, принципи класифікації та уніфікації основних методів і прийомів обліку диких тварин; технологію проведення облікових робіт; зміст і порядок визначення облікових показників – чисельності, вікової і статевої структури; особливості обліку основних видів оленеподібних, хутрових звірів та пернатої дичини; закономірності динаміки чисельності популяцій мисливських тварин; інформаційні технології організації обліку мисливських тварин.

– уміти використовувати нормативно-довідкові матеріали; організовувати і проводити польові роботи з обліку основних видів оленеподібних, хутрових звірів та пернатої дичини; оформляти польову і технічну документацію та користуватися матеріалами

мисливського впорядкування; на підставі даних первинних облікових матеріалів складати документи державної статистичної звітності про ведення мисливського господарства; визначати оптимальну щільність та чисельність мисливських тварин, а також оптимальну ємність мисливських угідь; моделювати вікову і статеву структуру популяцій оленеподібних, прогнозувати зміну їх чисельності, створювати плани мисливських угідь і стацій мисливських тварин з використанням сучасних технологій. – бути здатним застосовувати комплекс облікових матеріалів для оцінки біологічних та інші показників, що визначають відтворювальний потенціал конкретних популяцій тварин; епізоотичний стан мисливських угідь та рівень ведення мисливського господарства; здійснювати наукові дослідження з використанням засобів і прийомів обліку диких тварин, обробляти і аналізувати отримані результати, а також володіти раціональними прийомами пошуку науково-технічної інформації.

ЗМІСТ КУРСУ

Лекції

Тема 1. Предмет, методи і способи обліку диких тварин.

Тема 2. Класифікація та уніфікація методів і технології обліку диких тварин

Тема 3. Особливості обліку оленеподібних.

Тема 4. Особливості обліку хутрових звірів.

Тема 5. Особливості обліку пернатої дичини.

Тема 6. Моделювання вікової і статевої структури та динаміки чисельності популяцій мисливських тварин.

Тема 7. Інформаційні технології обліку диких тварин.

Лабораторні заняття

Лабораторне заняття № 1 Планування та організація обліків мисливських тварин (підготовчі роботи, виготовлення абрисів, таблиць, підготовка біноклів і фото і відео камер).

Лабораторне заняття № 2. Зимовий маршрутний облік диких тварин; облік диких тварин дворазовим маршрутно-облоговим методом та облік – шумовим прогоном (нагоном);

Лабораторне заняття № 3. Зимовий облік чисельності оленеподібних звірів (зубр, лось, олені (лісовий і плямистий), лань європейська, сарна європейська, кабан, муфлон.) за кількістю екскрементів; на місцях зимових скупчень і в місцях підгодівлі; облік оленів на риковиську.

Лабораторне заняття № 4. Облік чисельності хутрових звірів, які впадають у зимову сплячку (ведмідь, борсук, байбак, єнотоподібна собака), лісових мешканців більш активних у нічний час (вовк, рись, лис, куни, тхір, білка); навколо водних видів (бобер, видра, норка, ондатра).

Лабораторне заняття № 5. Облік чисельності хутрових звірів за норами (борсук, лис, єнотоподібний собака та байбак) і зайця сірого переважно в полях і на узліссі, (заєць білий – лісовий вид).

Лабораторне заняття № 6. Облік чисельності пернатої дичини – борової (глушець, тетерук та орябок) і польової (фазан, куріпка, перепілка, деркач, голуби).

Лабораторне заняття № 7. Облік чисельності пернатої дичини болотяних (кулики, у т. ч. лісовий кулик – слуква, лиска, курочка водяна) і навколо водних видів (лебеді, гуси, казарки, качки, крехи, гаги, пірникози і багато інших видів).

Лабораторне заняття № 8. Авіа облік та анкетний метод обліку. Використання сучасних літальних апаратів – «дронів», тощо.

Лабораторне заняття № 9. Опрацювання та документальне оформлення результатів обліку основних видів мисливських тварин.

Лабораторне заняття № 10 Розроблення моделей вікової і статеві структури та зміни чисельності популяцій оленеподібних за даними обліків.

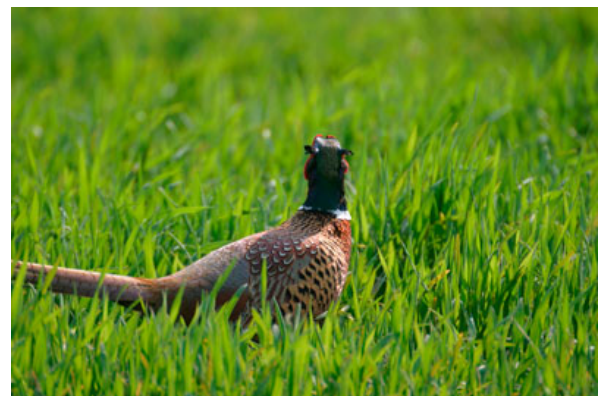
Лабораторне заняття № 11. Розроблення проекту ліміту і норм добування мисливських видів звірів та птахів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В. Д., Делеган І. В., Соловій І. П., Рудишин М. П. Облік диких тварин. Практичні рекомендації. Львів, 1989. – 67 с.
2. Бондаренко В. Д., Делеган І. В., Татаринів К. А. та ін. Мисливствознавство. – Київ : НМК ВО, 1993. – 200 с.
3. Делеган І.В., Делеган І.І., Делеган І.В. Біологія лісових птахів та звірів. Навчальний посібник. Львів: Поллі, 2005. – 600 с.
4. Делеган І. В., Чернявський М. В., Феннич В. С. Перспективи розвитку мисливського господарства в Закарпатті. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2007. – 160 с.
5. Делеган, І. В. Концепція екологічно збалансованого ведення мисливського господарства в умовах українських Карпат / І. В. Делеган // Вісник Запорізького державного університету. – 2000. – № 2. – С. 34–38.
6. Загороднюк І. Наземні хребетні України та їх охоронні категорії. – Ужгород: НУО “Екосфера”, 2004. – 48 с.
7. Закон України "Про мисливське господарство та полювання" від 22.02.2000 № 1478-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Лебедева Н. І., Петриненко В.В. Методи обліку мисливських тварин: Конспект лекцій. – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – 62 с.
9. Хоєцький, П. Б. Вплив кліматичних чинників на чисельність мисливських звірів / П. Б. Хоєцький // Науковий вісник НЛТУ України. – Л., 2009. – Вип. 19.15. – С. 21–23.
10. Царик Й. В., Яворський І. П., Шидловський І. В. та ін. Хребетні тварини західних областей України. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 52 с.
11. Червона книга України. Тваринний світ. – К.: Укр. енциклопедія, 1994. – 461 с.
12. Hell P., Slamečka J., Medved' v slovenských Karpatoch a vo svete. Bratislava: PaRPRESS, 1999. – 148 s.
13. Hell P., Slamečka J., Gašparík J. Vlk v slovenských Karpatoch a vo svete. – Bratislava: PaRPRESS, 2001. – 182 s.
14. Hell P., Slamečka J., Gašparík J. Rys a divá mačka v slovenských Karpatoch a vo svete. – Bratislava: PaRPRESS, 2004. – 178 s.
15. Jędrzejewska B., Jędrzejewski W. Ekologia zwierząt drapieżnych Puszczy Białowieskiej
16. Haseder I., Stinglwagner G. Knaurs Grosses Jagdlexikon–Augsburg, Verlag GmbH, 2000 –984 s.

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Облік оленів, кабанів, сарн, лисів, зайців, фазанів, куріпок і крижнів

Вивчення слідів життєдіяльності мисливських тварин

